

Dávka z přírůstku hodnoty ze smlouvy dílčí.

(Fragment k výkladu § 4 č. 5 pravidel.)

V pojednání otištěném v čísle 7 ročníku XXIII. Českého Práva dovodil jsem výkladem ustanovení § 6 al. 2 a § 1 al. 6, 7 pravidel o dávce z přírůstku hodnoty, že smlouvou dílčí, kterou každý ze spoluvlastníků obdrží fyzický díl nemovitosti, rovnající se hodnotě jeho dílu ideálního, neuskutečňuje se převod nemovitosti ve smyslu pravidel, a že tudíž smlouva taková z toho důvodu dávce z přírůstku hodnoty nepodléhá.

Věci věnovali úvahy v témž časopisu Dr. Blaha v čísle 8 a Dr. Mazálek v čísle 10. Oba dospěli rovněž k resultátu, že taková smlouva dílčí dávce nepodléhá, avšak na podkladě slovního výkladu ustanovení § 4 č. 5 pravidel.

Není-li tudíž pochybností o správnosti výsledku, přece sluší zaujmouti stanovisko k názoru, že osvobození smlouvy dílčí od dávky z přírůstku hodnoty jest vyvoditi z ustanovení § 4 č. 5 pravidel. Názoru tomu přisvědčiti nelze.

Pro přehlednost uvádíme text příslušných ustanovení pravidel o dávce z přírůstku hodnoty (III. dodatek k vl. nař. č. 143/1922 Sb. z. a nař.):

§ 1. (I) Při převodu nemovitosti nebo podílu na nemovitosti předpisuje a vybírá se dávka z přírůstku hodnoty podle těchto ustanovení:

(VI) Změnu v osobách veřejné obchodní společnosti nebo společnosti s omezeným ručením nebo společností podle práva občanského a změnu v osobách osobně ručících společníků komanditní společnosti nebo komanditní společnosti na akcie, které mají nemovitosti, rovnati jest převodu ideálního dílu na těchto nemovitostech v té výměře, která odpovídá poměru účastnictví vystupujícího nebo vstupujícího společníka na jmění společnosti.

(VII) Obdobné jest naložiti se změnou v poměru podílů společníků beze změny v osobách.

§ 4. Dávce z přírůstku nejsou podrobeny:

5. Převody za účelem scelení zemědělských pozemků a očištění lesů od cizích enklav a zaokrouhlení lesních hranic směnou pozemků zemědělských a lesních a za účelem dělení společných pozemků, pokud jsou tyto převody od státních poplatků z převodu majetku osvobozeny.

O smlouvách směnných a dělení společných pozemků.

§ 6. (II) Při převodu za účelem dělení nemovitostí, jež jsou ve spoluvlastnictví, jest, pokud se nepoužije § 4, použití obdobné ustanovení § 1, odst. 6 a 7.

I. Porovnáme-li citovaná zákonná ustanovení, dospějeme k závěru, že § 6 al. 2 pravidel podrobuje dávce z přírůstku hodnoty pouze smlouvy dílčí, na

než dopadá analogie § 1 al. 6, 7 pravidel, a při nichž dochází ke skutečnému převodu, jež dlužno charakterisovati jako disparitu poměru podílů ideálních a dělbou vzniklých dílů fyzických. Taková smlouva dílčí dávce podléhá.

Při smlouvě dílčí, kterou každý ze spoluvlastníků obdrží ve své výhradné vlastnictví fyzický díl, jehož hodnota se rovná hodnotě jeho dosavadního podílu ideálního, však nenastává žádná z případností uvažovaných v § 1 al. 6, 7 pravidel, a analogie těchto ustanovení se pak neuplatňuje. Neuskutečňuje se takovou smlouvou převod ve smyslu pravidel a smlouva taková dávce z přírůstku hodnoty vůbec nepodléhá.

Ustanovení § 4 č. 5 ponecháváme při tom stranou, poněvadž není ustanovením všeobecným, nýbrž speciálním, osvobozujícím dělby společných pozemků v rámci agrárních operací (dělení občin).

II. Názoru, že § 4 č. 5 osvobozuje všeobecně dílčí smlouvy od dávky z přírůstku hodnoty, odporují tato zjištění:

1. Paragraf 4 č. 5 (také č. 4) užívá pojmu „pozemek“, kdežto celý dávkový řád důsledně operuje širším pojmem „nemovitost“. Též § 6 v souhlasu s tím mluví o dělení „nemovitostí“. Již z tohoto důvodu nebylo by lze použiti ustanovení § 4 č. 5 na dělení jiných nemovitostí než pozemkových parcel. Již ta okolnost přesvědčí o speciálnosti tohoto ustanovení. Z nadpisu § 6, jenž patrně pouze nedopatřením používá termínu „pozemek“, nelze nic vyvoditi, ježto již text § 6 užívá opět všeobecného pojmu „nemovitost“.¹⁾ Promiskuitu pojmů „nemovitost“ a „pozemek“ zásadní rozlišení v celém dávkovém řádu dodržené (s výjimkou nadpisu § 6) vylučuje.

2. Všeobecné ustanovení o smlouvě dílčí nemohl zákonodárce umístiti v § 4 č. 5 zejména i z důvodů systematických, ježto všeobecné ustanovení takové patří systematicky právě do § 6 al. 2. Do § 4 systematicky patří jednotlivá speciální osvobození (recte nepodrobení dávce).

3. Systematika ustanovení § 4 č. 4 a 5 nepotřebuje ani zvláštního lpění na výkladu historickém, neponechávajíc vůbec pochybnosti o pravém účelu

¹⁾ Ani Dr. Mazálek se nepokouší tvrditi, že ustanovení § 4, č. 5 bylo by lze rozšiřovati na dělení jiných nemovitostí, na př. majetku, sestávajícího z továren, činžovních domů atd. Uvádí-li sám svůj případ, týkající se dělení pozemků, vylučuje všeobecnou platnost svého výkladu.

těchto ustanovení. Ba dokonce nic nevádí vynechání citace zákonů č. 92, 93, 94/1883 ř. z. v platném dávkovém řádě, a nemůže býti vůbec pochybností o tom, že dovolaným poplatkovým předpisem není § 8 zákona č. 74/1901 ř. z.

Při správném výkladu § 6 al. 2 a § 1 al. 6 pravidel totiž již tato ustanovení vylučují postižení pravých smluv dílčích dávkou z přírůstku hodnoty a tudíž jen jiným logickým pochodem ustanovují totéž, co § 8 zákona č. 74/1901 ř. z. ustanovuje pro obor poplatku převodního. Nemělo by tedy smyslu, aby § 4 č. 5 oklikou přes § 8 zákona č. 74/1901 ř. z. osvobozoval od dávky dílčí smlouvy, jež podle § 6 al. 2 vůbec neobsahují převodu ve smyslu pravidel, a jež tedy dávce podrobeny nejsou!

III. Pravý smysl ustanovení § 4 č. 5 spočívá tudíž v tom, že toto ustanovení převzalo systém speciálních poplatkových osvobození zákonů č. 92, 93, 94/1883 ř. z. pro obor dávky z přírůstku hodnoty (agrární operace: Zusammenlegung landwirtschaftlicher Grundstücke — č. 92 ř. z., Bereinigung des Waldlandes von Enclaven, Arrondierung von Waldgrenzen — č. 93 ř. z., Teilung gemeinschaftlicher Grundstücke — č. 94/1883 ř. z.). Jelikož pak zákon č. 94/1883 ř. z. obsahuje poplatkové osvobození speciální co do obsahu však širší než § 8 zák. č. 74/1901

ř. z. pro obor poplatků a § 6 al. 2 pravidel pro obor dávky z přírůstku hodnoty, mohlo by se pak osvobození podle § 4 č. 5 uplatnit při dělení společných občin i u takových smluv dílčích, které převod ve smyslu pravidel obsahují a tudíž jinak by zásadně dávce z přírůstku podrobeny býti měly. Tedy smlouva dílčí o dělení společných zemědělských pozemků nebo lesa mezi usedlíky v obci bude prosta poplatků i dávky z přírůstku hodnoty, třeba i některý ze společníků neobdrží fyzický díl odpovídající hodnotou jeho podílu ideálnímu, nýbrž obdrží vyrovnání v penězích. Arg. § 13 zák. č. 94/1883 ř. z.: „Veškerá podání, . . . právní listiny . . . jsou prosty kolků a bezprostředních poplatků.“ — ve spojení s § 3 al. 2 l. c.: „ . . . vyrovnány býti mohou penězi jednotlivé nestejnosti mezi dílčími právy jednotlivých podílníků a náhradami, jež na ně připadají, jestliže napomůže se tím k uspokojivému rozdělení majetku společného.“

V tom spočívá skutečný materiální význam speciálního ustanovení § 4 č. 5 pravidel o dávce z přírůstku hodnoty pro obor smlouvy dílčí.²⁾

Tato úvaha, vížící se k tak často praxí nesprávně chápanému ustanovení § 4 č. 5 pravidel, myslím jen potvrzuje správnost výše podaného výkladu § 6 al. 2 pravidel o dávce z přírůstku hodnoty nemovitostí.

Dr. MOJMÍR MAZÁLEK, kand. notářství v Kroměříži:

Osvobození stvrzenek (kvitancí) o splnění knihovně nezajištěných závazků podle vl. nař. z 29. května 1941, č. 430/41 Sb., od poplatku podle II. stupnice.

I.

Sedes materiae:

I. Vládní nařízení z 29. května 1941, č. 430/41 Sb.:

§ 1.

Ustanovení saz. pol. 30/47, písm. a), saz. pol. 96/83, písm. B, č. 2, odst. 2 a saz. pol. 19/101 I, písm. A n) poplatkového zákona lze užití na stvrzenky jen tehdy, týkají-li se splnění závazků knihovně zajištěných.

§ 2.

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provede je ministr financí.

II. Příslušná ustanovení poplatkového zákona (zák. z 9. února 1850, č. 50 ř. z., změněný a doplněný zákonem z 13. prosince 1862, č. 89 ř. z.) ve znění zkráceném pro potřebu tohoto pojednání:

1. saz. pol. 47: Potvrzení příjmu (stvrzenky), poplatku povinné:

a) potvrzení vydaná osobami oprávněnými osobám povinným na důkaz splnění závazků, neb vůbec potvrzení o přijetí ocenitelné věci do vlastnictví příjemce nebo toho, jehož jménem se příjem stvrzuje, podle ceny převzatého předmětu stupnice II.

²⁾ Rozh. n. s. s. Boh. F 1319 (6785/1923) cit. Dr. Blahou se otázkou dávky z přírůstku hodnoty vůbec nezabývá a je tudíž pro ni irrelevantní.